

Дослідження індивідуальних
особливостей особистості.
Діагностика темпераменту.
Характер. Акцентуації
характеру.

Лекція 3

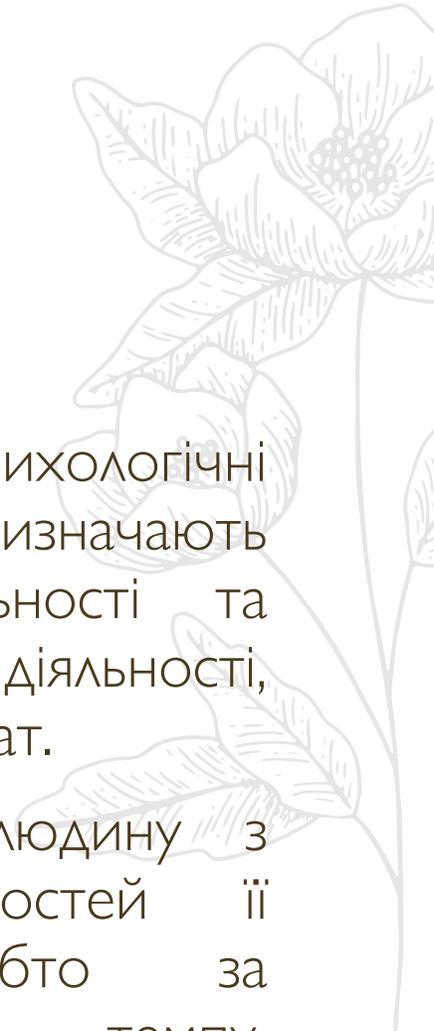

Темперамент

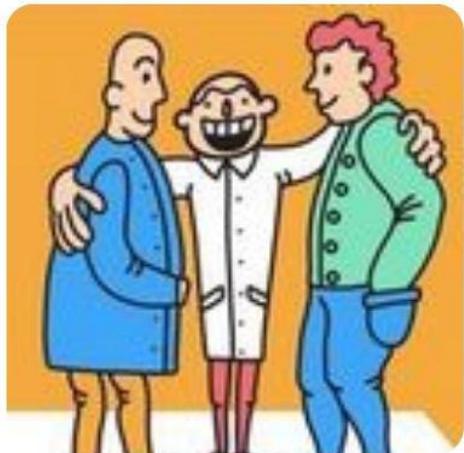
це індивідуально-психологічні особливості людини, які визначають динаміку її психічної діяльності та поведінки і впливають на стиль діяльності, її темп і ритм, але не на результат.

Темперамент характеризує людину з боку динамічних особливостей її психічної діяльності, тобто за показниками її швидкості, темпу, інтенсивності, енергійності, емоційності.

Екстраверт

Сангвінік
23%

Холерик
38%

Раціональний

28%

Флегматик

Емоційний

11%

Меланхолік

Інтроверт

Сангвінік

комунікабельний,
дружелюбний,
балакучий, чуйний,
енергійний, активний
у
діяльності, безпечний,
оптиміст, лідер

- активний, рухливий, але врівноважений: у нього легко проявляється збудження та легко – гальмування; він легко пристосовується до ситуації та легко переживає невдачі, швидко організовує опір неприємним чи важким обставинам, лабільний і гнучкий; вірить у краще.
- При цьому він може бути нестриманим і поспішним у рішеннях і діях, переоцінюючи себе, він вважає, що може досить швидко отримати все бажане, сподівається не це.
- Свої вчинки схильний осмислювати, у стресі виявляє «реакцію лева» – активно прагне вирішити ситуацію, легко контролює емоції.

активний, рухливий і енергійний, при цьому дуже неврівноважений (оскільки збудження в

нього явно переважає здатність до гальмування) і агресивний, нетерплячий і нестримний, може бути імпульсивним.

Йому бракує самовладання, через що майже завжди квапиться, проявляючи нетерпіння, може діяти, не думаючи, імпульсивно, тому часто жалкує. Добре адаптується до групи чи ситуації.

Холерик

дратівливий,
занепокоєний,
агресивний,
збудливий,
імпульсивний,
мінливий,
оптимістичний,
активний

Флегматик

пасивний, обачний,
чуйний,
надійний,
миролюбний,
керова-
ний,
врівноважений,
спокійний

- Врівноважений (його важко розсердити чи розвеселити), стриманий, повільний, незворушний, економно витрачає свою енергію, витривалий і зосереджений, терплячий, дотримується розпорядку, не любить змін, добре опирається сильним і тривалим подразникам, здатний до самоконтролю, упевнений у собі.
- Дуже працездатний, наполегливий і розсудливий. Уважний до того, що саме робить, ретельно продумує свої дії. Планує й організовує свою майбутню діяльність. Схильний кілька раз перевірити правильність і якість виконання завдання. Відповідальний, не підводить інших. Любить доводити розпочату справу до завершення

Повільний, малоактивний, невпевнений, нерішучий і сором'язливий; неврівноважений. Почувається розгубленим у новій ситуації чи при спілкуванні з новими людьми. Нервовий, чутливий до найменших подразників, важко переживає зміни. Сумний, серйозний, занурений у свої думки, схильний до самоаналізу, має багату уяву.

Схильний недооцінювати себе. Надає значення всьому, що його так чи інакше стосується. Творча людина.

Пасивний, легко та швидко втомлюється, не вміє розподіляти сили, легко відволікається увага. Якщо з одної справи переключився на іншу, то до першої вже не повернеться. При цьому обов'язковий (не обіцяє, якщо не буде виконувати обіцянку), відповідальний, вимогливий до себе, самовідданий.

Поганий організатор, йому важко прийняти рішення. Не вірить в удачу.

Меланхолік

тривожний,
ригідний,
зневірений,
стриманий,
песимістичний,
замкнутий,
поступливий і
некомунікабельний

Характер

(від грець. Character – печать, відбиток, ознака, риса, прикмета; від дієслова, яке означало «дряпати», «писати на камені, дереві чи міді»

Характер

це сукупність індивідуально-психологічних властивостей, що формуються в діяльності та проявляються у типових для певної людини способах дій і формах поведінки

це індивідуальне поєднання найбільш стійких, істотних властивостей особистості, що проявляються у поведінці людини та її ставленні до себе, інших людей, дорученої справи та труднощів життя

Акцентуації характеру – це крайні варіанти нормальних характерів, які є результатом посилення його окремих рис

це перебільшений (від лат. accentus – наголос) розвиток окремих властивостей / рис / комбінацій рис характеру, що знаходиться в межах норми (проте за несприятливих умов здатні перейти до патологічного стану), визначаючи вразливість особистості до одних психічних впливів при стійкості й адаптованості до інших.

Ступінь вираженості акцентуації характеру може бути різним: від легкої – до межі з психопатією характеру.

Гіпертимна акцентуація (темпераменту)

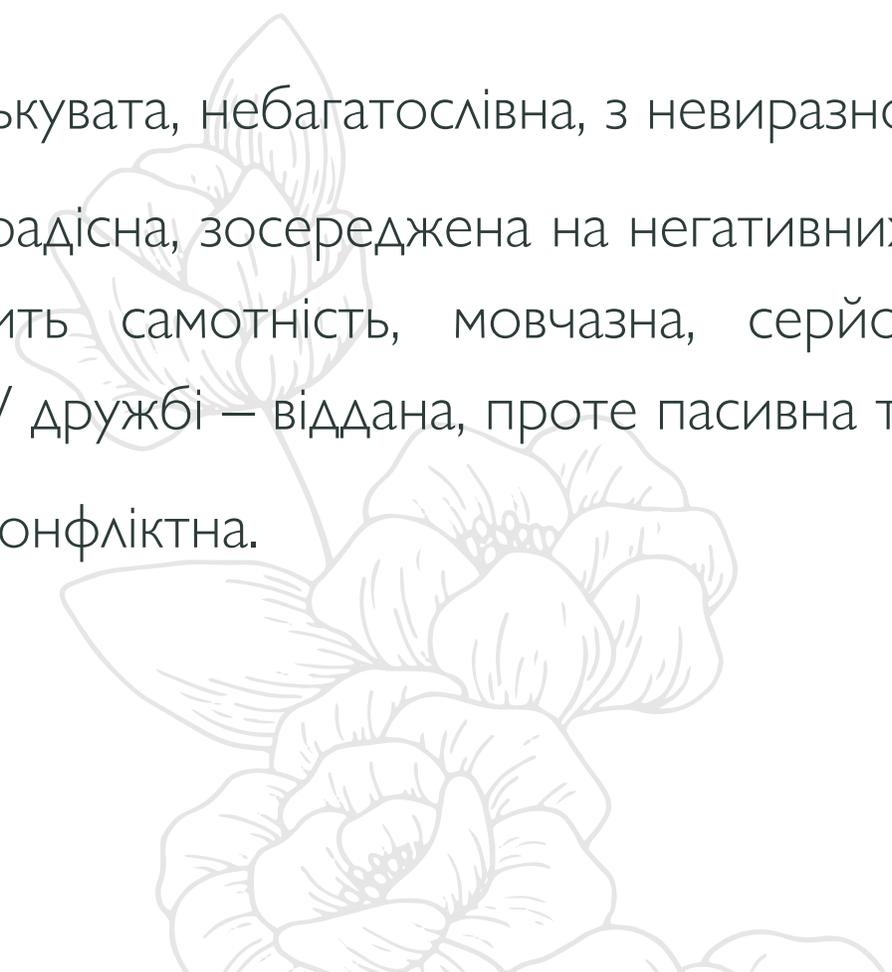

Властива контактній людині, настрій якої переважно піднятий і яка характеризується надмірною балакучістю (навіть схильністю перескакувати з однієї теми на іншу), що супроводжується виразною мімікою та жестикуляцією. Вона ініціативна, рухлива, енергійна, самостійна, за світоглядом – оптиміст. Проте її веселість легко може перейти в дратівливість, а жорсткі дисциплінарні умови чи самотність вона переносить дуже важко. Розпочавши справу – може її не завершити, оскільки її увага легко переключається на більш цікаві заняття; схильна переоцінювати свої можливості, а до обов'язків ставиться несерйозно. У товаристві любить лідирувати, будучи винахідливою та дотепною, любить ризикувати.

Дистимічна акцентуація (темпераменту)

Людина мало контактна, відлюдькувата, небагатослівна, з невиразною мімікою, песимістично налаштована, безрадісна, зосереджена на негативних сторонах життя, зі зниженим настроєм. Любить самотність, мовчазна, серйозна, обов'язкова, відповідальна та добросовісна. У дружбі – віддана, проте пасивна та сором'язлива. У товаристві – малопомітна, неконфліктна.

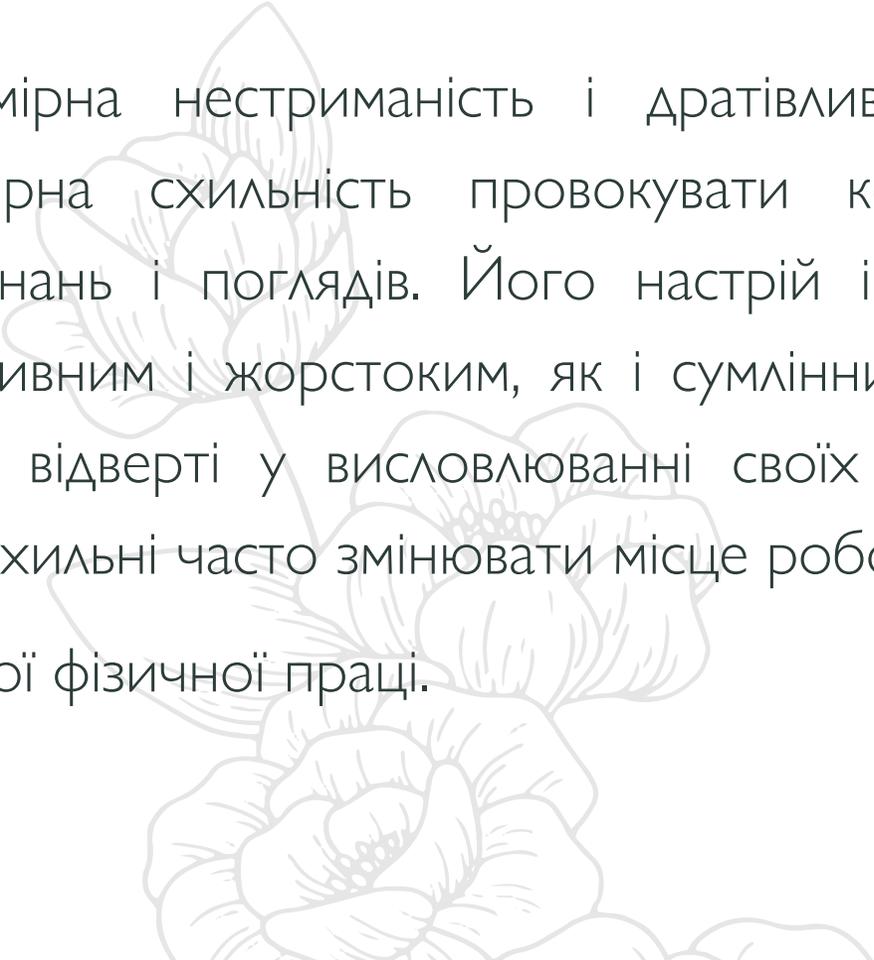

Збудлива акцентуація (характеру)

Її представнику властива надмірна нестриманість і дратівливість, імпульсивна, непродуктивна поведінка, надмірна схильність провокувати конфлікти, будучи нетерпимим до чужих переконань і поглядів. Його настрій і поведінку важко передбачити. Може бути агресивним і жорстоким, як і сумлінним і акуратним. Їх роздратування очевидне, вони відверті у висловлюванні своїх побажань. Легко сваряться з керівництвом, тому схильні часто змінювати місце роботи.

Захоплюються виконанням важкої фізичної праці.

Застрягаючий тип акцентуації (характеру)

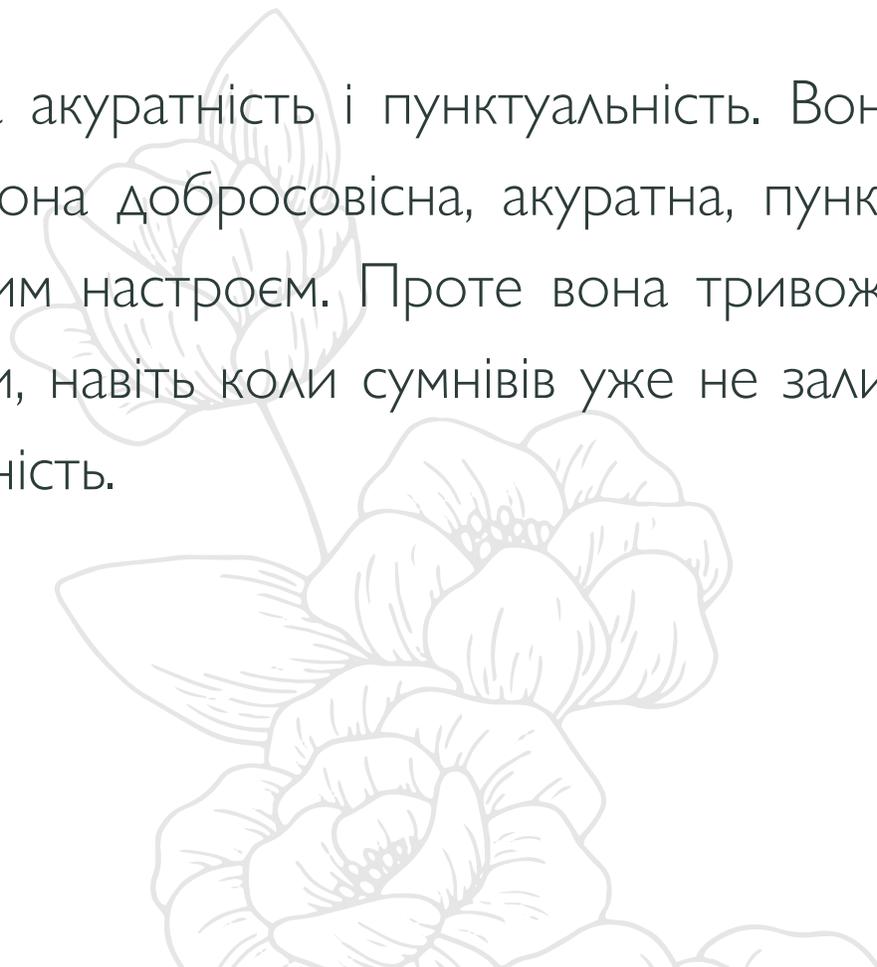

Така людина неймовірно довго пам'ятає образи, виявляє схильність до роздратування, в неї надміру стійкі негативні переживання, які практично не послаблюються з часом. Честолюбна. Емоційно стримана, серйозна, принципова, обов'язкова, вимоглива. Конфліктними рисами є такі: злопам'ятна, легко ображається, підозріла та мстива, накопичує негативні емоції. Здатна проявити нетерплячість, проте за сприятливих умов — це цілеспрямований працівник, невтомний і працездатний.

Педантичний тип акцентуації (характеру)

Такій людині властива надмірна акуратність і пунктуальність. Вона сумлінна, на неї можна покластися у справах. Вона добросовісна, акуратна, пунктуальна, серйозна, обов'язкова, зі стабільним, рівним настроєм. Проте вона тривожна та невпевнена, тому їй надто важко вирішувати, навіть коли сумнівів уже не залишилося. У роботі проявляє підвищену відповідальність.

Емотивний тип акцентуації (темпераменту)

Така людина досить сугестивна та дуже чутлива, легко заражається настроєм близької людини; жаліслива, її неважко розчулити аж до сліз. Вона легко знайде спільну мову з іншою людиною, оскільки викликає довіру та м'якосерда. Не любить самотності, постійно в пошуках нових вражень. Проте віддає перевагу небагатьом друзям, де взаєморозуміння – з півслова. Вона альтруїстична та не схильна до лідерства. Обов'язкова, хороший виконавець. Почуття не можуть приховати за виразною мімікою.

Тривожна акцентуація (темпераменту)

Така людина схильна тривожитися з будь-якого приводу, сором'язлива та боязка. Дружелюбна та самокритична. Фон настрою – частіше знижений. Часто чекає ймовірних неприємностей. Має занижену самооцінку та схильність до формування комплексу неповноцінності. Представники цієї акцентуації невпевнені як у собі, так і в майбутньому; нерішучі. Конфліктують надзвичайно рідко. Мають підвищену збудливість автономної нервової системи, через що часто відчують страх.

Демонстративний тип акцентуації (характеру)

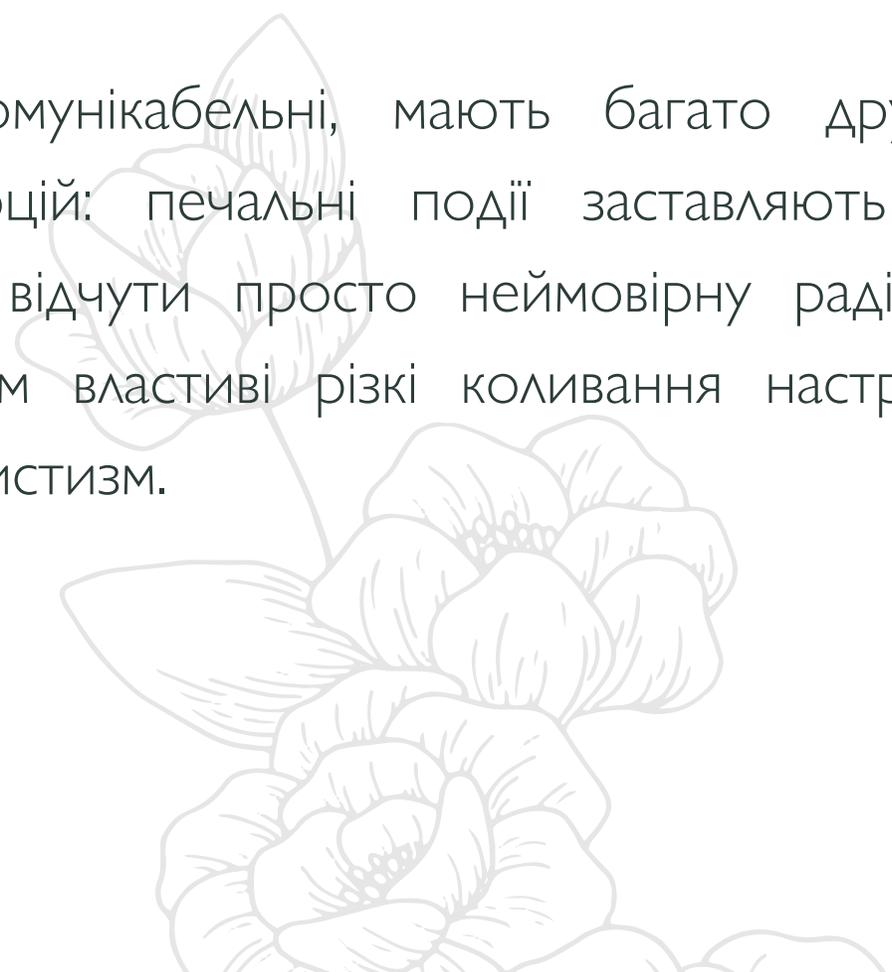

Людина такого типу схильна до театральних ефектів, сприймаючи життя як сцену, інших людей – за глядачів; постійно прагне бути в центрі уваги, цілеспрямована. Практично ніколи не буває собою – грає роль. Завжди хоче бути в центрі події та привернути максимальну увагу в будь-який спосіб, навіть сльозами чи скандалом. Контактна, емоційна, артистична, має розвинену фантазію. Провокує конфлікти, легко переходячи в них до захисту себе. Егоїстичні, самовпевнені, здатні витіснити з власної свідомості неприємні для себе події, в яких їм безпосередньо належала найбільш неприємна роль; забути про них, стверджуючи, що такого не було.

Екзальтований тип акцентуації (темпераменту)

Енергійні, емоційні, щирі. Комунікбельні, мають багато друзів. Схильні до надмірного переживання емоцій: печальні події заставляють їх поринути в цілковитий розпач, радісні – відчутти просто неймовірну радість і піднесення. Емоційні, щирі, дружелюбні. Їм властиві різкі коливання настрою. Захоплюють мистецтвом, творча натура, артистизм.

Циклотимічна акцентуація (темпераменту)

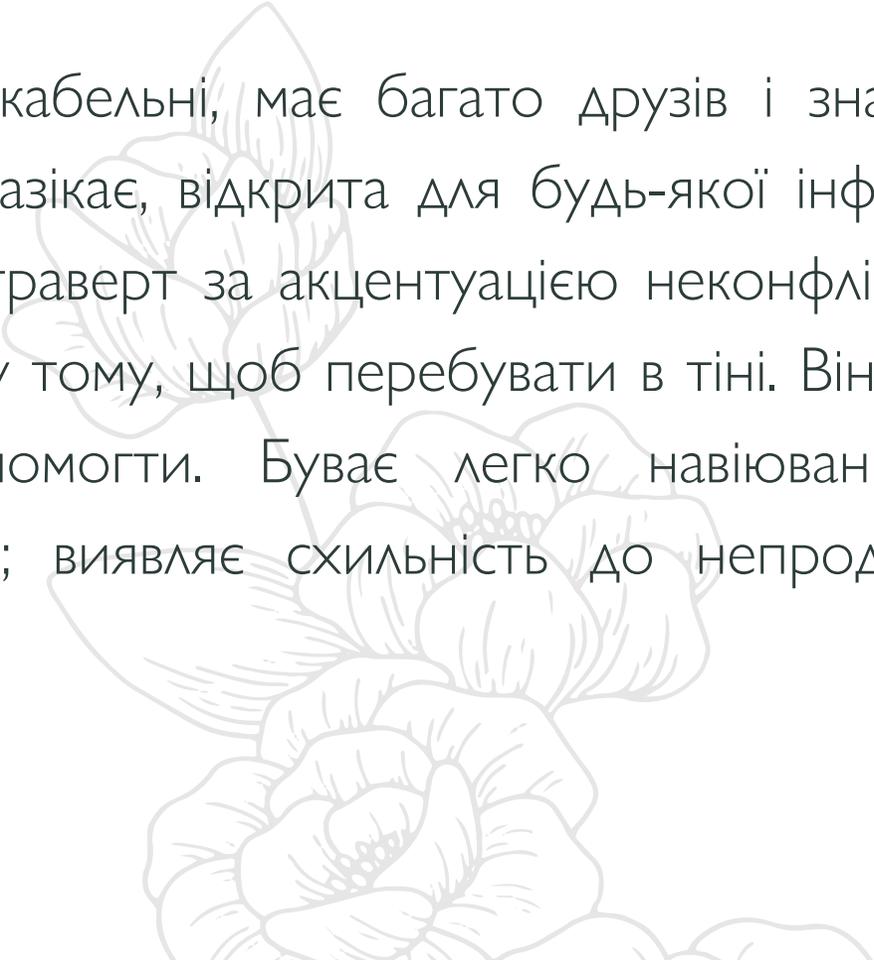

Такій людині властиві періодичні зміни настрою. При цьому, будучи в хорошому настрої, вони поводяться як гіпертимний тип акцентуації, тоді ж, коли настрої негативний, – їм властивим стає дистимічний тип акцентуації. Тобто радісні події не лише викликають у представників цього типу акцентуації переживання радості та задоволення, але й поведінку за типом гіпертиміка: вони стають компанійськими, балакучими, в них з'являється море ідей, які потребують негайного втілення, проте – лише до зміни настрою на пригнічений.

Екстравертована акцентуація особистості

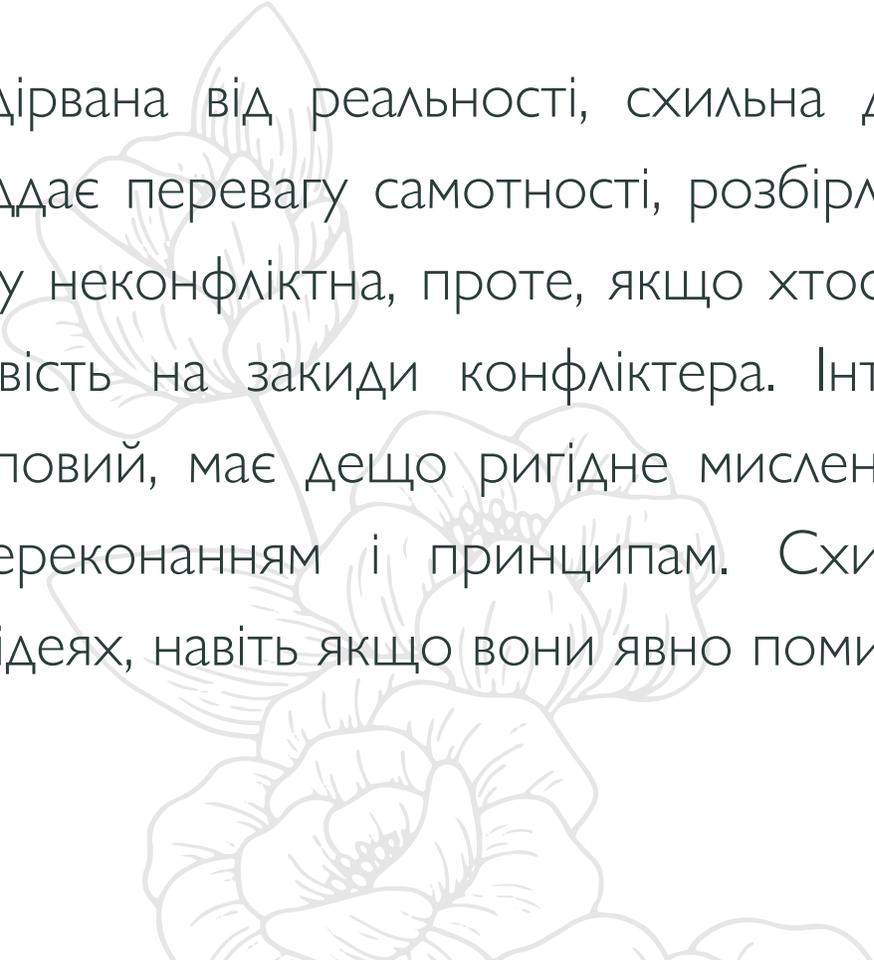
Така людина контактна, комунікабельні, має багато друзів і знайомих буквально скрізь; майже не замовкаючи, базикає, відкрита для будь-якої інформації, яку може передати, навіть пліткуючи. Екстраверт за акцентуацією неконфліктний і не прагне бути лідером, віддаючи перевагу тому, щоб перебувати в тіні. Він уважно ставиться до прохань і схильний допомогти. Буває легко навіюваним, легковажним, імпульсивним і необов'язковим; виявляє схильність до непередуманих вчинків і розваг.

Інтровертована акцентуація особистості

Це людина замкнута, дещо відірвана від реальності, схильна до самоаналізу та глибокого філософствування. Віддає перевагу самотності, розбірливий у контактах, вразливий. Така людина в цілому неконфліктна, проте, якщо хтось втручається в їх особисте життя – різко відповість на закиди конфліктера. Інтроверт емоційно стриманий, серйозний, принциповий, має дещо ригідне мислення, свої вчинки – обдумує, відданий власним переконанням і принципам. Схильний проявляти впертість, наполягаючи на своїх ідеях, навіть якщо вони явно помилкові.

Дякую за увагу!

